

Nakon prvog turnusa e-duhovnih vježbi, a koje su održane tijekom korizme 2017. i u kojima je sudjelovalo više od 12 000 vježbatelja, ne računajući one kojima su sadržaji prosljeđivani, primili smo gotovo 2000 povratnih e-pošta u kojima su se sudionici kratko osvrnuli na prijeđeni put. Iz tih osvrtâ postali su jasniji razlozi tako velikog odaziva, tj. velikog broja prijavljenih na mailing listu za primanje sadržaja e-duhovnih vježbi. Također, iščitavajući te osvrtâ može se vidjeti koji su plodovi njihova obavljanja, ali i koji su eventualni problemi s kojima se polaznici susreću. Na temelju svega toga bit će lakše planirati razvoj ovoga evangelizacijskog projekta.

BILO JE TEŠKO!

Većina sudionika, tj. polaznika korizmenih e-duhovnih vježbi priznala je da je ovaj put bio težak, tj. zahtjevan. U prvoj pošti koja im je odaslana preporučeno je da pronađu vrijeme u danu kada će obavljati svoje razmatranje te da ga, ako je moguće, obave uvijek u isto vrijeme. Također, preporučeno im je da za razmatranje izdvoje barem 30 minuta. Budući da su korizmene e-duhovne vježbe trajale od Pepelnice do Uskrsa, a to znači 47 dana, većini je najveći izazov bio svakodnevno pronaći tih 30 minuta vremena za obavljanje razmatranja. Suvremeni se čovjek često gubi u vremenu i prostoru. Teško je uskladiti odlazak na posao, obiteljske i društvene obveze te osobni molitveni život. Sve traži svoje vrijeme, a čini se da ga nema dovoljno za sve što bi čovjek htio. Upravo zbog toga je mnogima odvajanje vremena bio najveći izazov. No neki su ipak u tome bili uspješni. Radilo se većinom o onima koji su ranije imali iskustvo vođenih duhovnih vježbi i imaju već izgrađen dnevni molitveni ritam.

Drugo što je bilo zahtjevno jest samo razmatranje. Velika se većina prvi put susrela s ovakvim načinom molitve i čitanja svetopisamskih tekstova. Neke su šutnja i osluškiivanje evanđeoskih riječi odveli u njihovu izranjenu prošlost, neke suočili s njihovom rastresenošću i nesposobnošću da se usmjere na trenutak molitve, što je mnogima bilo teško izdržljivo. Susretali su se s napašću da odustanu. Koristilo im je razgovaranje sa svećenikom ili s nekim drugim osobama, katkad i s onima koji su istovremeno obavljali e-duhovne vježbe.

Primijetili smo povremena odjavljivanja s mailing liste, ali i posustajanje u otvaranju primljenog sadržaja (uvid u to omogućuje servis MailChimp kojim smo se koristili za prikupljanje prijave i odašiljanje sadržaja). Kako su u osvrtima mnogi i posvjedočili, zbog dužine trajanja duhovnih vježbi, dolazilo je do zamora i manjka oduševljenja. Ipak, 47 dana izdržati disciplinu redovitih razmatranja nije lagan projekt!

Dakako, za ovakav oblik duhovnih vježbi nije moguće organizirati i polaznicima ponuditi duhovne pratitelje, što bi zasigurno svima koristilo. No polaznicima je preporučeno da se pobrinu sami pronaći tzv. duhovnika, ako ga već nemaju. Zbog nemogućnosti pronalaska osobnog pratitelja ili svećenika za razgovor, neki su predložili da bi se otvorila tzv. SOS telefonska linija, koja bi u određeno vrijeme pružala mogućnost razgovora sa svećenikom. To su osobito naglasile osobe koje su zbog svoje bolesti spriječene poći u crkvu ili samostan, kao i oni koji žive u udaljenim mjestima npr. u inozemstvu, što radi posla, što radi drugih razloga.

ŠTO SU NAUČILI?

Uz obavljanje razmatranja polaznicima je preporučeno da uza se imaju bilježnicu i da prave svoje osobne bilješke. Mnogi su posvjedočili kako im je to, nakon obavljenih duhovnih vježbi, jako dragocjeno. Tu mogu pratiti svoj rast, ali procese koji su se događali u njihovoj nutrini. Ističu kako su otkrili jednu novu dimenziju svoga bića, koje do sada u većoj mjeri nisu bili svjesni. Zapravo, čini se da su većini polaznika e-duhovnih vježbi poticaji koje su dobivali na svoje e-adrese i razmatranja evanđeoskih tekstova pomogli ostvariti jedan nutarnji odnos s Gospodinom. Većini je bilo otkriće da se može moliti, tj. biti povezan s Bogom i

bez riječi, odnosno bez usmene molitve. Sada znaju da je moguće moliti srcem, moliti šuteći, moliti razmatrajući, moliti pjevajući, moliti plačući, moliti čitajući. Obavljanje osobnih duhovnih vježbi uvelo ih je u njihove dubine i tako pokazalo jednu sasvim novu dimenziju njihove vjere, tj. odnosa s Bogom.

Mnogi su naglasili da tek sada, nakon obavljanja e-duhovnih vježbi i svagdanjih razmatranja evanđeoskih tekstova, znaju kako čitati Sveto pismo i kako ga razumjeti. To se čini osobito dragocjenim iskustvom. Vjerniku nije dovoljno tek da sluša kako mu drugi tumače riječ Božju, nego je potrebno da i sam uđe u odnos s Riječju, da je sam razlomi i da kuša njezin okus za sebe i svoj život. Kada čovjek na putu vjere odraste, kada njegova vjera, da tako kažemo, sazrije, nije mu dovoljno posredno kušanje Božje riječi. Da, zajednica, Crkva, obitelj, molitvene skupine, ali bez osobnoga, neposrednog odnosa s Božjom riječju teško će se dogoditi duboki odnos s Gospodinom, tj. Riječju. Zato se čini važnim da subjekti pastoralnih djelatnosti, katehisti, propovjednici, svećenici i biskupi, brinu o poučavanju vjernika ne toliko tome što piše u Svetom pismu, koliko o tome kako sami mogu čitati Sveto pismo i u njemu tražiti živu osobu svoga Gospodina. Odnos s Riječju vjernika će sačuvati od opasnosti religioznosti koja, doduše, možda ostaje vjerna tradiciji, ali se čini da ne zahvaća čovjekovu bit, tj. nutarnjeg čovjeka. Možda jednim dijelom i zbog toga imamo tako veliki raskorak između statističkih pokazatelja broja kršćanskih vjernika i stanja društvene zajednice, čiji su protagonisti ti isti deklarirani vjernici kršćani, tj. katolici. Čini se da je problem u "naučenoj vjeri". Razmatranje, tj. osobno molitveno čitanje evanđeoskog teksta, kako slijedi iz iskustva sudionika e-duhovnih vježbi, otvara ili još bolje rečeno stvara prostor u kojem se događa živi, neposredni susret vjernika s onim u kojeg se vjeruje.

Svaka e-pošta koju su polaznici tijekom e-duhovnih vježbi primali bila je osoban. Prva rečenica u dnevnom pismu bila je: "*Dragi/a N. N. (uvijek ime i prezime polaznika!), Gospodin ti dao mir i dobro!*" Vrlo veliki broj polaznika istaknuo je ovu gestu kao snažno doživljeni dio svakoga dana. "*Netko me je na početku dana oslovio imenom i zaželio mi od Gospodina mir i dobro!*" – u tu rečenicu mogao bi se sažeti njihov dojam. Također, tekst uputa i pojedinih natuknica za obavljanje razmatranja bio je u ti-formi. To je davalo ozbiljnost cijelom projektu.

TKO SU POLAZNICI E-DUHOVNIH VJEŽBI?

E-duhovne vježbe u svom početku imale su tek Facebook stranicu. Broj osoba koje su počele pratiti tu stranicu vrlo je brzo rastao. Trenutačno ih je više od 12 000. Zahvaljujući spomenutoj društvenoj mreži, većina se polaznika i prijavila na prvi i drugi ciklus duhovnih vježbi. Kako društvene mreže, kao i čitav virtualni svijet, ne poznaju granice, tako su i polaznici e-duhovnih vježbi bili, doslovno, iz cijelog svijeta. Naravno, najviše ih je bilo iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Bilo je lako uočiti veliki broj osoba koje žive u inozemstvu. Osobito onih koji su otišli u posljednje vrijeme. Takvi su u svojim osvrtima zahvaljivali za mogućnost sudjelovanja u e-duhovnim vježbama, osobito zbog činjenice da im je duhovni život bio zapušten, jer tu gdje žive i rade nisu povezani ili uopće ne postoji katolička zajednica, pa ne mogu sudjelovati u euharistiji niti pristupiti ispovijedi.

Sudionici su bili različitog profila. Iako se najvećim dijelom radilo o vjernicima laicima, primijetili smo da je upisan i velik broj redovnica, redovnika i svećenika kao i bogoslova. Bilo je tu umirovljenika, ali i učenika, sveučilišnih profesora i ratara, zdravih i bolesnih, pa i umirućih. Bilo je blizih, onih koji su i bez e-duhovnih vježbi svaki dan na misi, koji su vrlo aktivni u svojim župnim zajednicama, članova različitih pokreta u Crkvi, ali je bilo i onih dalekih, koji su se zbog različitih razloga udaljili od Crkve i koji imaju opterećen odnos s Crkvom i sakramentima.

Bilo je zanimljivo primijetiti kako su ljudi u različito vrijeme, na različitim mjestima i na različite načine obavljali razmatranja. Kako je većina ljudi sadržaje primala preko svoga pametnog telefona, bilo im je moguće tekst uvijek imati uza se. Neki su razmatrali u sredstvima javnog prijevoza, putujući na posao ili u povratku s njega, neki u prirodi, a neki u kutku svoje sobe ili u crkvi pred Presvetim. Neki su voljeli za razmatranje iskoristiti rane jutarnje sate, neki su to činili na svome radnom mjestu u vrijeme stanke, a neki u večernjim satima.

Također, neki su iskreno priznali da im je postupak cjelovitog razmatranja u šest koraka, kako to predviđa sv. Petar Alkantarski, čiju smo metodu smo slijedili, bio prezahtjevan, te su se spontano odlučivali za pojedine korake. Neki su izabrali pripravu i odmah bi prešli na čitanje i razmatranje, neki su odmah išli u razmatranje i nastavili sa zahvaljivanjem ili prošnjom. I sam Alkantarski u svojim uputama daje veliku širinu osobi koja ih slijedi za obavljanje razmatranja. Vremenski preporučuje da raz-

matranje traje barem sat i pol do dva sata, ali ohrabruje one koji zbog obveza nemaju toliko vremena na raspolaganju da s evanđeoskom udovicom daruju od srca onoliko vremena koliko imaju. Također i što se tiče pojedinih koraka: ako pojedinac ne ubire nikakva ploda u određenom koraku, slobodan je prijeći na drugi. I obratno, ako njegova duša crpi plodove u određenom koraku, slobodan je u tom koraku i ostati. Za polaznike korizmenih e-duhovnih vježbi bila je važna ta sloboda u organiziranju razmatranja.

Neki su istaknuli kako se gotovo nisu služili predloženim tekstom za razmatranje ili su ga tek na koncu razmatranja pročitali. Bilo im je dovoljno nekoliko puta s pozornošću i dobrim nutarnjim raspoloženjem u miru pročitati evanđeoski tekst i sam se otisnuti u razmatranje te nastaviti s molitvom kroz naredne korake. Drugi su pak naglasili kako bi im molitva bila neučinkovita da nije bilo predloženih tekstova, i to ne samo za razmatranje, nego i za svaki pojedini korak.

Iz svega je očito da su u e-duhovnim vježbama sudjelovale osobe s različitim stupnjem duhovnoga, intelektualnog i emocionalnog razvoja, s još različitijim potrebama, ali i s različitim načinima za zadovoljavanje potrebe da traže Boga, da ga ljube i iskuse da on njih ljubi. U njih su ulazili s različitim očekivanjima i različitim problemima. Mnogima su pomogle da se suoče sa stvarnošću i donesu hrabre odluke za koje očekuju da će ih koštati napora, ali bi ih trebale i dovesti do vrijednih promjena u životu.

Pred organizatorima e-duhovnih vježbi zasigurno su izazovi što učiniti s obzirom na razvoj ovog projekta koji je u javnosti pobudio veliki interes. Već postoje konkretni planovi. Oni će, vjerojatno, uključivati mogućnost povremenih "stvarnih susreta" kako bi se oni virtualni sačuvali od zatvorenosti i samodostatnosti. Također, ti "stvarni susreti" trebali bi pružiti priliku polaznicima za produbljivanje svoga duhovnog puta, mogućnost rješavanja mogućih duhovnih problema te susret s osobama koje ih na njihovu e-duhovnom putu svojim savjetima vode.